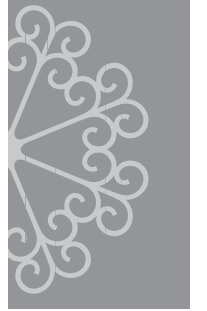

בית מדרש

487

בשבילי הפרשה

פרשת תצוה תשפ"ב

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	5:20
Brooklyn, NY	5:08
Chicago, IL	4:58
Houston, Texas	5:49
Johannesburg, S. Africa	6:35
Lakewood/Deal, NJ	5:09
London, UK	4:53
Los Angeles, CA	5:15
Manchester, UK	4:56
Monsey, NY	5:07
Montreal, Quebec	4:57
Passaic, NJ	5:08
Toronto, Ontario	5:24
Yerushalayim	4:46
Zurich, Switzerland	5:25

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

תצוה

קדושת הציץ

ביומא דף ז' וכן ברמב"ם פ"ד מתפלין ה"ד חייב אדם למדמשמש בתפלין כל זמן שהם עליו שלא יסיח דעתו מהם אפילו רגע אחד, שקדושתן גדולה מקדושת הציץ, שהציץ אין בו אלא שם אחד, ואלו יש בהם אחד ועשרים שם של י' ה' בשל ראש וכמותן בשל יד.

ובברכת פרץ מהסטייפלר הק' דכאן בתפלין אמרו חייב אדם למשמש עליו שלא יסיח דעתו, ובציץ עצמו לא מצאנו חיוב למשמש רק דאסור להסיח דעתו ואמאי אין בו חיוב למשמש. ות' עפ"י סוטה ל"ח ע"א שאין כה"ג מגביה ידיו למעלה מן הציץ ואם נחייב את הכה"ג למשמש הרי יגביה ידיו למעלה מן הציץ. ובעיקר דין ה"ל כבר העיר שם בבאר שבע אמאי הותר להרביה היד למעלה מתפלין, כמפורש שם בכהן הדיוט, והרי ביומא למדו ק"ו מציץ לתפלין. וכתב כיון דאינו אלא מדרבנן כמ"ש תוס', אך מ"מ תיקשי לפי הרמב"ם דס"ל דהוי ק"ו דאורייתא.

וע' בזה במנחת קנאות מר' מאיר אריק זצ"ל שם בסוטה בשם הראב"ד פ"ז דתמיד דמתחילה כתב דלא חששו להגביה מעל התפלין ושוב כתב דאולי באמת אסור. וע' בר"ל סוטה ל"ח מה שהעיר על הראב"ד ה"ל.

והנה בעיקר מה שלמדו בגמ' היסח הדעת בתפלין ק"ו מציץ הקשו תוס' יומא ח' אולי ציץ חמור כי השם בגלוי, וידוע בשם הגר"ז לתרץ כי היסח הדעת משום קדושת התפלין ולא השם, והק"ו הוא על קדושת התפלין שהם קדושים יותר מהציץ. ולפ"ז י"ל דל"ז לענין היסח הדעת. אבל לענין דלא יגביה ידו פירש"י שם בסוטה משום קדושת השם. ומצד קדושת השם, אולי שם בגלוי חמור יותר משם מכוסה.

וע"ע יריאם מצוה רס"ט דף קכ"ו ע"ב.

עבודת האדם לחדש בקרבו את זיכרון הדברים בכל עת. וכן הזהירה התורה על מעמד הר סיני, למרות שהוא ברור וידוע לכל "השמר לך ושמור נפשך מאוד פן תשכח וגו'". ולכן נתן לנו ה"ת תורה ומצוות מרובים, כמעט על כל צעד ושעל, כדי לחדש בקרבנו בכל עת הזיכרון שיש באדם חלק אלוך ממעל, למרות שהדברים ידועים ופשוטים. ולפיכך ציוה הקב"ה שגם הנהגתו הוא תהיה כביכול באופן הזה. ולכן באו החרשן והאפוד ללמדנו שעלינו לעשות פער לות מיוחדות לזיכרון, להזכיר גם את הדברים הידועים. ואף הקב"ה שאין לפנינו שכחה כלל, הנהיגנו בדרך זו שציוה להכין את החושן והאפוד לזיכרון לבני ישראל. וכן גם התפילה היא כדי להזכיר בפני הקב"ה את צרכינו. וכי זקוק הוא ית' שיזכירוהו ויבקשו ממנו? אלא שכך הנהגתו ית' כדי שנבין ונדע שללא עבודה לחדש את זיכרון הדברים בכל עת, ידיעת הדברים רק באופן כללי לא תשפיע עלינו לכון דרכינו כראוי לעבודתו ית'.

לרפואתו השלמה. רה"י נטל את הפתק וצרפו למאות השמות עליהם הוא מתפלל בקביעות. אולם בזה לא תמה נשיאתו בעול עם התלמיד. כעבור כמה ימים הופיע רה"י בבית החרש לים לבקר את החולה. החולה ומשפחתו נרעשו מהזכות שזכו לביקורו של רה"י, החולה עצמו לא הכיר את רבינו, אולם רבינו בא לבקר כדי לשאת בעול עם בנו, תלמיד הישיבה. באחת השנים התקבל ללמוד בישיבה הקטנה של הישיבה בחור נכה. התברר, שהיות ובית המדרש של הישיבה שוכן בקומה גבוהה, יהיה לו קושי לעלות את המדרגות עד לבית המדרש. מרן רה"י לא היסס, על אתר דאג להתקין בישיבה מעלית שעלתה לישיבה עשרות אלפי שקלים במיוחד לצורך אותו בחור. העיקר שיוכל להיות כמו כולם בבית המדרש ולהשקיע את כוחותיו בלימוד התורה מבלי דאגות אחרות.

ושמת את שתי האבנים על כתפות האפוד אבני זכרון לבני ישראל, ונשא אהרן את שמותם לפני ה' על שתי כתפיו לזכרון (כתיב)

ולכאורה הדברים צריכים ביאור, מפני מה הוצרכו האבנים להיות לזיכרון, וכי יש שכחה לפני כיסא כבודו ית'? וכן לקמן "ונשא אהרן את שמות בני ישראל בחשן המשפט וכו' לד כרון לפני ה' תמיד" (כח, כט). וצ"ב. מסביר מרן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לווינשטיין זצלה"ה: הקב"ה ברא את כח השכחה באדם כך שגם הדברים הברורים והידועים, פועל עליהם כח השכחה, והם כאילו אינם ידועים. ועיקר

נושא בעול עם חברו

רבים התלמידים אשר הרגישו "קרבה מיוחדת" מרן ראש הישיבה הגאון הרב נתן צבי פינקל זצלה"ה התחושה הייתה ש"אלי ראש הישיבה מתייחס באופן מיוחד". הרגשה זו אמיתית הייתה, שהרי באמת אליהם מרן זצ"ל התייחס באופן מיוחד, אלא שכמותם היו כל תלמידי הישיבה, כאשר כל אחד ואחד מרגיש שהוא המיוחד בעיני מרן רה"י זצ"ל. תחושה זו נבעה מהאהבה והמהנשיאה בעול שחשו מצדו של מרן רה"י זצ"ל כלפיהם, בין בעניינים הנוגעים ללימוד ועבודת ה' ובין בענייני חולין, שמחות או חלילה להיפך. אחד מבני הישיבה נכנס למרן רה"י, הוא סיפר שאביו בבית החולים והוא מבקש שרה"י יתפלל

דברי הבהירו

דברי הימים

”אורו של עולם”

מזוכך, כשם שבמנורה צריך שיהיה שמן זית זך.

ובשמות רבה (ל"ד, ג) אומר המדרש: מה כתיב למעלה "ויקחו לי תרומה" ומיד "ועשו ארון עצי שיטים", מה התורה קדמה לכל כך במעשה שה המשכן הקדים את הארון לכל הכלים, ומה האור קדם לכל מעשה בראשית דכתיב "ויאמר ה' ויהי אור", כך במשכן קדמו מעשה ארון לכל הכלים, דהתורה נקראת אור דכתיב "כי נר מצוה ותורה אור". ומפני מה בכל הכלים נאמר "ועשית" ובארון "ועשו"? אמר ר"י ב"ר שמעון אמר לו הקב"ה יבואו הכל ויעסקו בארון כדי שכולם יזכו לתורה. ומפני מה בכל הכלים נאמר "ועשית לך" ובארון "ועשית עלי"? ללמדך שכתר תורה מעולה יותר מכולם, זכה אדם לתורה זכה לכולם. עכ"ל.

ובשמות רבה (ל"ו, ג) אומר המדרש: זית רענן ראה איך דברי תורה מאירים לאדם בשעה שעוסק בהם, ומי שלא עוסק בהם ואינו יודע הוא נכשל. משל למי שעומד באפילה, בא להלך מצא אבן ונכשל בה וכו', למה? שלא היה בידו נר. כך הדיוט שאין בו דברי תורה מצא עבירה ונכשל בה ומת, שכן רוח הקודש צווחת והוא ימות באין מוסר, ואין מוסר אלא דברי תורה שנאמר "החזק במוסר אל תרף נוצריה כי היא חיין". אבל אותם העוסקים בתורה הם מאירים בכל מקום, משל למי שנר בידו וכו' שנאמר "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי", וכן "נשמת ה' נשמת אדם", אמר הקב"ה "יהיה נר בידך ונר בידך", ואיזו נרו של הקב"ה? זו תורה כי נר מצוה ותורה אור. מהו נר מצוה? כל מי שעושה כאילו מדליק נר בפני הקב"ה ומחיה נפשו שנקרא נר דכתיב "נר ה' נשמת אדם".

ועוד איתא בילקוט שמעוני (תצוה ש"ע): אמר הקב"ה למשה עשה לי משכן שאני מתאוה לשכון אצל בני, כששמעו מלאכי השרת כן אמרו רבש"ע למה אתה יורד לתחתונים, שבחך הוא שתהיה בעליונים שנאמר "תנה הודך על השמים", אמר להם הקב"ה חייכם וכו' אלא תהילתי מלאה הארץ ראו מה אני מחבב את התחתונים.

ועל הפסוק (שמות ל"ט, מ"ה) "ושכנתי בתוך בני ישראל והייתי להם לאלוקים וידעו כי אני ה' אלוקים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לשוכני בתוכם אני ה' אלוקים" כתב האבן עזרא: וידעו - אז ידעו שלא הוצאתי את ישראל ממצרים רק בעבור שיעשו לי משכן ושכנתי בתוך כם, וזה הוא "תעבדון את האלוקים על ההר הזה". עכ"ל.

וברמב"ן כתב וז"ל: וא"כ יש בעניין הזה סוד גדול, כי כפי פשט הדבר השכינה בישראל צורך הדיוט ולא צורך גבוה, אבל הוא כעניין שאמר הכתוב "ישראל אשר בך אתפאר". עכ"ל.

היוצא מכל הנ"ל הוא שהציווי של המנורה והתורה, הם צורך הדיוט להעלות את קרן ישראל ולהאיר את העולם כולו.

ועוד בילקוט שמעוני שם (ש"ע): אמר ריב"ל אילו אומות העולם היו יודעים מה המשכן ובית המקדש יפים להם וכו', למה? עד שלא הוקם המקדש היה הדיבור יוצא ונכנס לתוך בתיים והיו נתרזים, שנאמר כי מי כל בשר וגו' ואתם הייתם שומעים וחיים, ולא תאמר המשכן, אלא אפי' ביהמ"ק היה יפה להם, מנין? הוא ששלמה סידר בתפילתו "וגם אל הנכרי אשר לא מעמך ישראל הוא וגו' אתה תשמע מן השמים".

ומוסיף עוד הילקוט (ש"ח): אמר הקב"ה לישראל בעולם הזה הייתם זקוקים לאור של ביהמ"ק, אבל לעולם הבא אביא לכם מלך המשיח שנמשל כנר שנאמר שם "אצמיח קרן לדוד ערکتני נר למשיח חיי", אלא שאני עושה לכם אורה. אמר להם ישעיהו "והיה לך ה' לאור עולם". עכ"ל.

עם ישראל ע"י שקבלו את התורה האירו את העולם. גם אנחנו שעוסקים בתורה ובמצוות מאירים לעולם, שנאמר "נר מצוה ותורה אור", אבל צריך שזה יהיה זך, במידות טובות והנהגות טובות. וזוכה לאורו של משיח במהרה בימינו אמן ואמן.

"ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד".

ובילקוט שמעוני (תצוה ש"ח) "ויקחו אליך שמן זית", ולא שמן אגוזים ולא שמן צנונות, אלא שמן זית שהוא אורה לעולם. ובזית רענן פירש - שמן זית מחכים והוא אורה לעולם.

ושם עוד: "שמן זית זך כתית למאור" - בנוהג שבעולם אדם שיש לו שמן רע מדליקו בנר, אבל היפה נותן בתבשילו, אבל בבית המקדש לא היו עושים כן, אלא שמן זית זך למאור, והשני היו נותנים למנחות, אמר דוד "כי אתה תאיר נרי ה'" וזהו השמן זית.

ועוד שם: אמרו ישראל לפני הקב"ה ריבוננו של עולם אתה אומר לנו שנאיר לפניך, אתה אורו של עולם "כי אתה נרי ה'", והאור דר אצלך שנאמר "הוא גלא עמיקתה וגו'". אמר להם הקב"ה לא שאני צריך לאורכם, אלא להעלות אותכם בפני האומות, שיהיו אומרים ישראל מאירים למי שמאיר לעולם. משל למה הדבר דומה לפיקח וסומא שהולכים בדרך וכו'.

ובשמות רבה (ל"ו, א) לכך נאמר "זית רענן יפה פרי תואר" - כשם שהשמן מאיר כך בית המקדש מאיר לכל העולם שנאמר "הלכו גויים לאורך", לכן ישראל נקראו זית רענן שהם מאירים לכל באומנתם, לכך אמר הקב"ה למשה "ויקחו אליך שמן זית".

ובילקוט שם: לא בשביל שאני צריך אורה אלא להאיר לכם - אמר ר"י העין לבנה והשחור באמצע, מהיכן הוא צריך לראות לא מן הלבן? ואינו כן, אלא רואה מהשחור. ועל אור עיניך אין אתה יכול לעמוד ואתה מבקש לעמוד על דרכי. כל כך למה? שלא יטעה אותך לומר שהקב"ה צריך אורה.

ואיתא עוד שם: אמר רב אבין אתה מוצא מי שמבקש לעשות לו חלונות עושה אותן רחבות מבפנים וצרות מבחוץ שיהיו שלובות אור, אבל בית המקדש רחבות מבחוץ וצרות מבפנים, למה? שיהיה האור יוצא מבית המקדש ומאיר לעולם, אמר הקב"ה האור יוצא מביתי ואני לא צריך אורה, ושמה תאמר למה צריך? כדי להאיר לנו.

ובגמרא (שבת כ"ב): וכי לאורה הוא צריך, הלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאור, אלא עדות הוא לבאי העולם שהשכינה שרויה בישראל.

ובשמות רבה (תצוה שם): ואתה תצוה - הדא הוא דכתיב "זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך", וכי לא נקראו ישראל אלא בזית, הלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל וכו' ומה ראה ירמיהו למשול ישראל כזית? אלא כל המשקים מתערבים זה בזה והשמן אינו מתערב אלא עומד, כך ישראל לא מתערבים עם עובדי כוכבים. דבר אחר, כל המשקים אדם מתערב אינו יודע מי תחתון מי עליון, אבל שמן אפי' אתה מערבו בכל המשקים שבעולם הוא נתון למעלה, כך אבותינו בשעה שעושים רצונו של מקום נצבים למעלה מן העובדי כוכבים שנא' "ונתנך ה' עליון על כל גוי הארץ".

ובגמרא (בבא בתרא כ"ה): אמר ר"י הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין, וסימנך שולחן בצפון ומנורה בדרום. ופי' רבינו גרשום - מנורה בדרום דכתיב "כי נר מצוה ותורה אור".

ובברכות (נ"ז) איתא הרוואה זית בחלום שם טוב יוצא לו, שנאמר "זית רענן יפה פרי וכו'". הרוואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה, שנאמר "ויקחו אליך שמן זית".

ובילקוט שמעוני (תרפ"ז): "ימצאוהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישי מוץ" - לילה היה העולם וכיון שקיבלו ישראל את התורה האיר העולם שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור".

למדים אנו מכאן, שהמנורה ובית המקדש הם מאירים לעולם, וכן התורה והמצוות הם מאירים את העולם. וכדי להאיר צריך להיות

No Middos, No Talmid Chacham

Harav Hagaon Yehuda Wagshal Shlita

In this week's parashah, we are introduced to the concept of bigdei kehunah. The Torah gives a lengthy description of the garments worn by the Kohen Gadol and the Kohen Hedyot, and the Gemara says that if a Kohen does the avodah in the Beis Hamikdash while missing any of the bigdei kehunah, his avodah is invalid.

The Gemara (Sanhedrin 83b) gives an interesting reason for this, saying: בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם. A Kohen is not a complete Kohen if he's not wearing all of the bigdei kehunah, and just as if a non-Kohen performs the avodah, it is invalid, a Kohen who is mechusar begadim is like a non-Kohen, and therefore his avodah is invalid.

This is surprising, because we generally understand that what qualifies a person as a Kohen is his lineage: If his father is a Kohen, then he is also a Kohen. Yet here the Gemara is teaching that a Kohen's status also depends on his wearing the bigdei kehunah.

How do we understand that?

The most respected title that a Yid can earn is that of talmid chacham. What's a talmid chacham? It's obviously someone who possesses vast Torah knowledge and studies Torah diligently. That's the basic definition, but to truly qualify as a talmid chacham, a person needs more than knowledge — he must also possess good middos. Even if a person is extremely knowledgeable in Torah, if his middos are lacking, he's not considered a talmid chacham.

Throughout the generations, Klal Yisrael has had many gedolim and talmidei chachamim guiding us in matters of Torah and halachah — and besides their expertise in Torah, they were always tzaddikim and baalei middos. Because the two have to go together.

Yet good middos and knowledge of Torah would seem to be two separate things. Why are they so closely intertwined?

R' Wolbe explains this in Alei Shur, based on an insight of R' Yisrael

Salanter. The Gemara discusses, in many places throughout Bava Metzia, the concept of לא בשמים הוא, meaning that the Torah was given over to Klal Yisrael to learn and understand, and chachmei Yisrael are charged with issuing rulings according to their understanding. Therefore, even if a bas kol contradicts the psak of a talmid chacham, we disregard the bas kol, since Torah was given to the human talmid chacham to interpret according to his daas, and his understanding is considered Toras emes. However, says R' Yisrael Salanter, a person's daas is pure only when he has good middos. If his middos are flawed, he has all sorts of negios that can sway his mind from thinking clearly.

If a person is learning Torah diligently all the time, and using his daas, but his daas is warped due to his bad middos, then his Torah doesn't qualify as Toras emes. The daas that the Torah allows us to use for ruling on dinei Torah is the pure daas that a person was created with. But if he warps his daas through bad middos, his daas is not reliable for paskening in Torah. That's why these two things go together: You can't be a full talmid chacham without middos tovos, because middos tovos ensure that your daas is pure and qualified to make judgments regarding the Torah's words. R' Wolbe points out that in the list in Pirkei Avos of the 48 kinyanim with which Torah is acquired, many of the items involve middos tovos — because middos tovos are what make a person's daas reliable, and his Torah reliable as well.

Double Duty

Returning to the Kohanim, a Kohen has two jobs: one is to perform the avodah in the Beis Hamikdash, and the other is to teach Torah, as the passuk states: וְשִׁמְרוּ דְעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיּוֹ. The Ramban indicates that these are not two distinct functions; they are extensions of the same basic role. The purpose of the Beis Hamikdash and the Mishkan is to create a place of hashra'as haShechinah. The primary reason why the Shechinah dwells in the Beis Hamikdash, says the Ramban, is that it contains the aron, which holds the luchos — i.e., the Torah. The Torah,

then, is the key to hashra'as haShechinah. Accordingly, the Kohanim who perform the avodah in the Beis Hamikdash to maintain the hashra'as haShechinah are also supposed to be talmidei chachamim. As the baalei haTorah, they are charged with performing the avodah that enables the Shechinah to dwell in the Beis Hamikdash, through the power of the Torah.

For a Kohen to fulfill his role of knowing and teaching Torah, he needs to work on his middos, guarding his purity of daas and not allowing it to be warped by improper middos.

The Begadim Fixed Middos

With this in mind, we can better understand the purpose of the bigdei kedunah. The Malbim notes that in Parashas Acharei Mos, the Torah refers to the bigdei kehunah using the term **מִדּוֹת**. The garments, then, are related to middos, and the Malbim discusses at length how the bigdei kedunah that the Kohen wears help to purify his middos.

The Gemara says that the various bigdei kedunah atone for different aveiros. For example, the mitzneses atones for gasus haruach. How? The Malbim explains that this is no mere coincidence. Where does gasus haruach come from? From a person forgetting Hashem. Someone who has Hakadosh Baruch Hu in mind doesn't suffer from arrogance. The

mitzneses helps a Kohen avoid gaavah because he's wearing on his head a tangible reminder that Hakadosh Baruch Hu is above him — and he is not allowed to be distracted from that awareness for even a moment. That's how the mitzneses atones for gasus haruach. Similarly, each of the other bigdei kehunah help to improve a certain middah of the Kohen, and in that way rectify a particular aveirah.

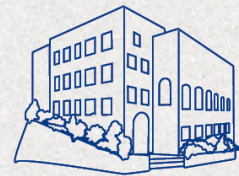
The purpose of the bigdei kedunah, then, is really to develop middos tovos. Considering that the bigdei kedunah help the kohen improve his middos, we can appreciate why Chazal say that when a kohen is wearing the bigdei kedunah — meaning that his middos are perfected — then he is a Kohen, and he is then able to fulfill his role of **כִּי שִׁפְתָי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דְעֵת** and perform his avodah in the Beis Hamikdash as a representative of the Torah. But if a Kohen has not achieved tikkun hamiddos, then his Torah is not what it should be, so his avodah is not what it should be, and therefore he cannot be called a Kohen.

We all know how important good middos are, but from here we see the special importance of a talmid chacham possessing good middos. The reason a talmid chacham needs to have good middos is not only in order to bring about kiddush Hashem — it's also for the sake of his Torah, as his Torah can only be considered pure and true if it is backed by middos tovos.

R E S E R V E T H E D A T E

ב' ניסן
APRIL
03
22

EVENING OF
RECOGNITION

BELL WORKS
HOLMDEL NJ

RECOGNIZING
THE
PARAGONS
OF THE MIR

MARKING
THE FORMATION
OF THE
LEADERSHIP INITIATIVE
YOUNG ALUMNI